

Svarmpar 2021

Kontroll av resistenta parasiter i svenska fårbesättningar

Bakgrund

I Sverige liksom i andra länder är betesburna parasiter det största veterinärmedicinska problemet i fårbesättningar. Avmaskning i kombination med olika betesstrategier är fortfarande den viktigaste bekämpningsstrategin, och därför är det helt nödvändigt att ha tillgång till effektiva avmaskningsmedel om man vill driva en hållbar lammproduktion. Parasiter som utvecklar motståndskraft, resistens, mot läkemedlen utgör därmed ett hot för näringen. Projektet syftar till att bevaka resistensläget avseende avmaskningsmedel i landets fårbesättningar och ta fram hållbara metoder för parasitbekämpning med bibehållen god effekt av avmaskningsmedel.

Resultat

Figur 1. Lamm är mest känsliga för parasitangrepp och kräver väl fungerande parasitstrategier för att växa bra på betet.

Under 2021 analyserades nästan 4000 besättningsprover på Vidilab. Mer än 200 kontroller efter behandling har utförts i den egna besättningen i form av ytterligare provtagning 7–14 dagar efter avmaskning. Vid nedsatt behandlingsresultat anmodas att man gör en utredning avseende resistensläget.

I 13 besättningar har resistensutredningar gjorts, och resistens avseende makrocycliska laktoner, såsom Ivomec® och Noromectin®, har konstaterats i åtta nya besättningar, och resistens avseende bensimidazol, såsom Valbazen®, i sex nya besättningar under året.

Av de 13 utredda besättningarna visade totalt nio gårdar på resistensproblem och fem av dessa mot båda preparatgrupperna. Detta är i linje med föregående fem år då 2–9 nya besättningar med resistensproblem påvisats under 2016–2020.

Figur 2. Professor Johan Höglund, SLU, är en nyckelperson i Svampar och den planerade resistensundersökningen 2022.

Tack vare samarbete med Sveriges Lantbruksuniversitet (Figur 2) och utökat stöd från Jordbruksverket har arbete för att mer systematiskt kolla resistensläget i landet startats upp. Hittills har drygt tio av de besättningar som deltog i en liknande undersökning för femton år sedan tackat ja till provtagningar även 2022.

Det är såklart viktigt att avmaskningsmedlen fungerar enligt förväntat annars riskerar man att det omfattande jobbet med träckprovtagning och avmaskning av hela fårgruppen i princip kan vara ogjort. Tabell 1 visar hur det såg ut i en av besättningarna som utreddes under året. Tio djur provtogs vid avmaskning, och kontroll efter behandling gjordes 7-14 dagar senare. Här framgår det tydligt att väldigt många parasiter överlevt behandlingen. Beräkningar visade att resistens förelåg och att 47 % av äggutskiljningen kvarstod trots avmaskning. Ett exempel som visar att om man

inte kontrollerar effekten av behandlingen så kan det skapa en falsk trygghet av att ha ordnat så att djuren är välmående och har en god tillväxt därute!

Tabell 1. Antal ägg per gram avföring i (epg) individprover från får i samband med avmaskning (före) och 7-14 dagar senare (efter).

Får nr	Epg före	Epg efter
1	250	100
2	400	150
3	500	650
4	850	950
5	2 300	350
6	1 100	200
7	1 900	1 750
8	1 550	1 000
9	2 200	1 750
10	3 950	100

Information och rådgivning för att förhindra uppkomst och spridning av läkemedelsresistens har delgivits framför allt djurägare, men även andra intressenter i form av intresseorganisationer, veterinärer med flera. Projektet möjliggör såväl gårdsanpassade rådgivning till enskilda personer som generella råd från samlad expertis. Där utgör samverkansgruppen Sampar en central roll och under året har bland annat dess arbete legat till grund för fårbranschens lansering av gemensamma riktlinjer mot resistenta parasiter.

Diskussion

Antalet träckprover som analyseras vid Vidilab fortsätter att öka under 2021, vilket ses som en positiv utveckling. Det lär innebära att allt fler djurägare ser behovet av att följa parasitstatus i fårflokkarna, och att avmaskning endast utförs när man påvisar ett behov av sådan behandling. Att begränsa/minska antalet avmaskningar, och endast utföra dessa när behov föreligger, anses som den viktigaste åtgärden för att motverka resistensutveckling hos parasiterna.

Behovet av information både i form av gårdsanpassad rådgivning framför allt till gårdar drabbade av misstänkta resistensproblem såväl som generella strategier från eniga parter är stort och till och med växande i takt med till synes ökande resistensproblem.

Samverkansgruppen Sampar är centralt i detta arbete och under året har dokument därifrån legat till grund för den branschöverenskommelse som fårnäringen tagit fram i kampen mot resistensutveckling. Projektet har också bidragit till att starta upp en mycket efterfrågad prevalensstudie, alltså en undersökning av hur utbredd resistensproblemet är i landets fårbesättningar.

För att uppnå en hållbar lammproduktion med god djurvälstånd krävs fortsatta insatser på bred front mot resistensutveckling, eftersom avmaskningsmedlen är en hörnsten i den viktiga parasitbekämpningen.